

Austràlia aposta per reforçar el món digital i l'advocacy en la pràctica de la BiD

Daniel Gil Solés
Helena Fàbregas Rebato
Biblioteca Pública Episcopal del Seminari de Barcelona

ALIA futures: Future of the Library and Information Science profession (2017). [Canberra]: Australian Library and Information Association. Disponible a: <<https://www.alia.org.au/futureoftheprofession>>. [Consulta: 23/10/2017].

El 2013, l'ALIA, l'Australian Library and Information Association va elaborar per primer cop l'informe *Future of the library and information science profession*, del qual ja en vam fer una primera ressenya en aquest mateix espai. A partir d'aquest primer informe, l'ALIA va anar rebent opinions i respostes que han anat dibuixant tot un seguit de nous objectius i nous horitzons per a la professió. Així, aquest *feedback* rebut ha permès identificar nous temes, nous reptes i noves accions que la professió cal que afronti, i que tenen com a resultat una actualització de l'informe original, amb data de maig de 2017; aquest cop, però, en set informes sectorials, molt més concrets i centrats en un àmbit més precís: la professió en general; els professionals; les associacions i entitats del sector; biblioteques públiques; biblioteques especialitzades; biblioteques escolars; i finalment biblioteques universitàries. Tots aquests informes sectorials segueixen la mateixa estructura.

Pel que fa a la professió en general, en primer lloc es fa referència als deu principals aspectes que han aparegut els últims quatre anys, i que han afectat de forma directa la professió. D'entre aquests deu punts, en destacariem els que fan referència a la visió de les biblioteques per construir una societat més justa, que eviti les desigualtats (entre elles, l'esclerxa digital) i que potencii les oportunitats. I aquesta visió s'emmarca en un escenari social cada cop més ric en informació, i on la presència del *big data* és cada cop més sòlida.

Un paisatge, però, on també han aparegut les notícies falses i la denominada *postveritat*, i on la postura ètica de les biblioteques està molt ben valorada i es fa més necessària que mai. Finalment, **per a l'ALIA l'advocacy continua essent una de les seves prioritats màximes, pel que fa a la influència que cal exercir en la presa de decisions públiques, per tal de fer entendre el valor i la contribució del nostre sector en les societats contemporànies avançades.** En aquest sentit, bona part de les set accions que l'ALIA ha portat a terme entre 2013 i 2017 van en aquesta línia, com per exemple fent de *lobby* davant el Govern d'Austràlia per la reforma de la llei del *copyright* i la introducció del dret de préstec digital, o pel reconeixement professional (en col·laboració amb els arxius nacionals d'Austràlia) de la nostra categoria en les posicions de funcionari del Govern. Així, una de les lliçons que en aquests anys s'han après ha estat la necessitat constant de l'*advocacy* (creativa, intel·ligent, persistent i innovadora) per tal de mantenir uns mínims nivells d'impacte social, econòmic i polític.

El segon informe sectorial fa referència als professionals. Entre els principals aspectes que han sorgit els últims anys, en voldríem accentuar quatre que creiem que són rellevants: han millorat els sous dels professionals, sempre en consonància amb la importància dels seus rols; hi ha oportunitats laborals per als professionals fora de les fronteres típiques de la biblioteca; els professionals estan esdevenint líders socials i comunitaris; i finalment, s'està aconseguint mantenir una major visibilitat dels professionals, fins i tot en l'entorn digital. De fet, pel que fa als sous, l'informe indica que el 2013 el sou mitjà setmanal per a una dedicació a temps complet va ser de 1.500 \$ australians, mentre que per a la resta de treballs fou de 1.152 \$. En relació amb el desenvolupament professional, l'ALIA ha mantingut els últims quatre anys el seu paper central en la professió: per exemple, monitorant les ofertes de treball del nostre sector, potenciant la formació continuada i aprofundint en aspectes com la gestió o el lideratge, inserint la tecnologia en BiD en els cursos i la formació reglada i, finalment, actuant com agent certificador dels professionals (per exemple, amb una Certificació Professional en Documentació Sanitària), element que dona valor tant als professionals, com també a la mateixa ALIA. **Creiem important aquest últim punt, ja que considerem indispensable la certificació professional emesa per les associacions i els col·legis professionals del nostre sector.** Finalment, l'ALIA considera estratègic establir aliances amb altres organitzacions similars; així, el 2014 van iniciar converses amb l'Australian Society of Archivist (ASA) i amb la Records and Information Management Professionals Australasia (RIMPA), i el curs 2015/16 es van portar a terme les primeres acreditacions conjuntes de cursos universitaris. Una acció conjunta que considerem que té un fort impacte, i que pensem que caldria traslladar al nostre país.

Les biblioteques nacionals són el tema del tercer informe sectorial. En aquest informe l'ALIA ha detectat que l'accés digital, el creixement i el desenvolupament de col·leccions digitals ha estat un dels vectors que més s'ha impulsat en aquestes biblioteques els últims anys. En efecte, hem vist com, no només a Austràlia, s'han anat multiplicant aquestes iniciatives, que permeten la consulta ubíqua del patrimoni i dels tresors culturals i bibliogràfics, i que a més enriqueixen les dades i l'experiència de l'usuari a l'hora d'apropar-se a aquests productes. A més, l'ALIA apunta que aquest impuls s'ha fet de forma cooperativa, extensa i descentralitzada, i apunta el GLAM (*galleries, libraries, archives and museums*) com un exemple a seguir capaç de generar sinergies positives entre sectors diferents, i de gestionar un volum d'informació cada cop més gran. També es parla que la gestió d'aquests grans volums d'informació cultural digital està creant noves oportunitats de col·laboració i de participació, afirmació que compartim plenament. **Així doncs, en l'informe l'ALIA aposta pel lideratge de les biblioteques nacionals, tant pel que fa a la professió en general, com específicament en aquest àmbit: amb les vistes posades al món digital, han de ser capaces de generar nous camins, garantir l'accés i potenciar noves formes de treball cooperatiu i en comú entre institucions culturals a tots els nivells, local, comarcal, provincial o estatal.**

En l'àmbit de les biblioteques públiques, en quart lloc, l'informe parla primerament de les tendències que s'han detectat aquests últims quatre anys en les 1.500 biblioteques públiques australianes, entre les quals creiem que val la pena destacar les següents: un major suport a la comunitat on s'ubiquen, en forma d'impuls a l'economia creativa, la creació de comunitats, i l'expansió de centres empresarials centrats en el coneixement. **Un entorn social en el qual les biblioteques públiques apareixen com *maker spaces*, i on s'aprofundeix encara més en la percepció de la biblioteca pública com el principal servei gratuït de la comunitat.** Les biblioteques públiques, però, no han obviat en absolut la digitalització dels fons, tot i que les previsions d'aquests fons en forma d'*ebook* a les biblioteques públiques s'hagin hagut de revisar a la baixa: d'un 50:50 per al 2020, a un 80:20 per al mateix any. De fet, la promoció de la lectura continua sent un dels objectius principals a tota Austràlia. Entre les accions dutes a terme per l'ALIA entre 2013 i 2014 destaquen les que estan relacionades, precisament, **a reforçar el paper principal que tenen les biblioteques públiques dins les seves comunitats i ciutats, per tal de cohesionar-les i fer-les més dinàmiques, com també per trobar vies de col·laboració entre diferents biblioteques públiques d'una mateixa ciutat, com ara un carnet únic.**

En cinquè lloc, pel que fa a les biblioteques especialitzades, **l'informe relaciona deu punts que en aquests últims quatre anys s'han aconseguit en aquestes biblioteques**, dels quals destaquem els tres que creiem més rellevants: en primer lloc, la gestió del coneixement com a garantia d'un posicionament; l'ús ampli i extens del *big data*; i finalment, un impuls potent de la digitalització dels seus fons. **En l'àmbit de les biblioteques especialitzades, però, el canvi a les empreses, organitzacions i governs és constant i molt ràpid, i això afecta també el rol que juguen els bibliotecaris i els professionals de la informació dins les seves entitats mare.** Durant aquests quatre anys, principalment s'ha avançat en dues grans accions; en primer lloc, mitjançant l'avaluació comparativa dels serveis, desenvolupant mètriques i compilant i analitzant dades provinents de tercers. I en segon lloc, treballant amb els formadors i la resta de professorat, per inserir en els currículums acadèmics dels estudis en BiD noves àrees com, per exemple, el *big data*. En un entorn canviant, doncs, els professionals d'aquestes biblioteques hauran de créixer en resiliència i en adaptabilitat, tot enfortint encara més un treball cooperatiu que, justament en aquest àmbit, ja venien desenvolupant. **I tot, sempre, en un entorn d'aprenentatge continu que esdevindrà encara més clau, crític i nuclear.** Com a conclusió en l'àrea de les biblioteques especialitzades, l'informe apunta la seva gran heterogeneïtat, que en dificulta la seva avaluació comparativa. En tot cas, des de l'ALIA s'aposta, en un pla a tres anys, per l'*advocacy*, el desenvolupament professional, l'ensenyament, el suport i la recerca com a elements transversals en aquestes biblioteques, i que poden implicar més professionals.

El sisè informe està dedicat a les biblioteques escolars, on accentuem tres aspectes. **D'una banda, és remarcable la diferència en la inversió econòmica que hi ha entre escoles privades i públiques, sent les primeres les que dediquen més recursos en biblioteques escolars;** el segon aspecte que s'ha detectat ha estat que cal apoderar molt més els pares i mares, i involucrar-los en el funcionament, en la defensa i en la promoció de la biblioteca, i que aquesta sigui també un dels seus centres en l'acció educativa que exerceixen; i el tercer aspecte que destaquem és la necessitat de difusió i comercialització dels serveis que tenen aquestes biblioteques envers la competència directa d'altres serveis gratuïts en línia com Youtube o Google. Com a conclusió, la línia principal d'acció que ha desenvolupat l'ALIA aquests últims quatre anys ha estat la de garantir la formació dels professionals i docents de les biblioteques escolars en l'aprofundiment de les seves habilitats digitals, bo i incorporant nous cursos i formacions específiques en el currículum de BiD.

L'última secció treballa l'àmbit de les biblioteques universitàries, on s'han centrat, d'una banda, a millorar els recursos d'aprenentatge en línia, com els MOOC (*massive online open course*), i millorar l'experiència en línia de l'usuari, enfocada a ser funcional, però sobretot fer-ho afavorint un accés intuïtiu i atractiu per a l'usuari. Per altra banda, el paper del professional en aquesta àrea haurà de ser expert en la matèria que cobreix i haurà de donar suport a la investigació, formant part dels equips de recerca de la universitat. **El canvi més important es fa palès en el paradigma digital, on s'evidencia la proporció pressupostària assignada als recursos electrònics, a la dedicació professional i a l'accés virtuals 24/7 a les biblioteques.** També és rellevant que els professionals de les biblioteques participin de forma activa i donin suport a l'emmagatzematge i a la difusió de dades i publicacions d'investigació, rol que s'ha convertit en indispensable en l'àmbit de les biblioteques universitàries. L'*open access* (OA) a les dades ha estat un enfocament important, reforçat per l'impuls del Govern australià per tal de donar una major disponibilitat i ús de les dades.

Es poden extreure algunes conclusions, **i creiem que totes passen per l'impuls que hi ha hagut els últims anys en l'àmbit digital, i que ha afectat, en diferents graus i de manera transversal, totes les biblioteques i també, és clar, els professionals.** Un impuls que de cara al futur caldrà potenciar, i aprofundir en diferents aspectes, com ara el *big data*. **Pensem, d'altra banda, que caldria corregir algunes disfuncions, com ara en el cas de la inversió en biblioteques escolars d'escoles públiques.** Un fet que, per desgràcia, també coneixem de primera mà a Catalunya. I en l'àmbit de les biblioteques, es vol apostar per reforçar encara més el seu rol central en la construcció i el dinamisme de les comunitats a les quals serveixen. Finalment, el tema central que planeja per tots set informes és el de l'*advocacy*; i és que per a l'ALIA es tracta d'un element crític en el desenvolupament de la professió, i per enfortir la presència, visible i real, de les biblioteques en la societat en general com a un element de valor, indispensable per construir les societats del futur.